

А. М. Дуброўка, М. М. Мязга
Гомельскі дзяржаўны
ўніверсітэт імя Ф. Скарыны

**КАФЕДРА ЁСАГУЛЬНАЙ ГІСТОРЫІ Ў ПАЧАТКУ ХХІ СТАГОДДЗЯ:
АСНОЎНЫЯ НАПРАМКІ ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЙ ПРАЦЫ
І НАВУКОВЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ (ДА 75-ГАДОВАГА ЮБІЛЕЯ)**

У артыкуле разгледжаны асноўныя напрамкі навуковай і вучэбна-метадычнай работы кафедры ўсеагульнай гісторыі ГДУ імя Ф. Скарыны на працягу першых дзесяцігоддзяў ХХІ ст. Выяўлена, што асноўная праблематыка навуковых даследаванняў кафедры звязана з вывучэннем міжнародных адносін у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ў новы і навейшы час. Паказана адлюстраванне вынікаў даследаванняў у навуковых публікацыях. Адзначаны важнейшыя дасягненні ў арганізацыі кафедры адукацыйнага працэсу.

Кафедра ўсеагульнай гісторыі ў Гомельскім дзяржаўным педагагічным інстытуце імя В. П. Чкалава была створана ў 1947 г. Яе першым загадчыкам стаў А. М. Гурэвіч. Ад гэтай падзеі прайшло 75 гадоў. Былі часы, калі ў складзе нашага ўніверсітэта асобная кафедра ўсеагульнай гісторыі адсутнічала. Толькі з 1984 г. кафедра канчаткова замацавалася ў штатным складзе нашай адукацыйнай установы. Да пачатку ХХІ ст. кафедра ўсеагульнай гісторыі ператварылася ў дынамічна працуючы калектыў, які на высокім узроўні ажыццяўляе адукацыйны працэс і вядзе навуковыя даследаванні.

У 2001 г. уступіў у сілу новы пяцігадовы план навуковых даследаванняў кафедры. Ён уключаў навуковую тэму –Цэнтральная Еўропа і Беларусь ад Першай да Другой сусветнай вайны, якую распрацоўвала большасць выкладчыкаў кафедры. Акрамя таго, на кафедры была і фінансуемая тэма –Вайна на Захадзе і беларускае грамадства (верасень 1939 – чэрвень 1941 г.) [1, арк. 32; 2, арк. 15]. Як бачна, асноўныя навуковыя даследаванні канцэнтраваліся на праблемах унутрыпалітычнага развіцця і міждзяржаўных адносін краін Цэнтральнай і Усходняй Еўропы ў міжваенны перыяд. Найбольш значным навуковым выданнем кафедры за пяцігодку 2001–2005 гг. стала манаграфія Р. Р. Лазько –Перад патопам. Еўрапейская палітыка Польшчы (1932–1939 гг.) [1, арк. 32; 2, арк. 15]. У ёй аўтар паказаў, што суседзі Польшчы – Германія і СССР –евай палітыкай стварылі для Польшчы сітуацыю геапалітычных –ціскоў. Польскія правячыя колы так і не змаглі ў 1930-я гг. знайсці шляхі, каб прадухіліць катастрофу сваёй краіны, якая наступіла ў верасні 1939 г. [3]. Манаграфія была рэкамендавана на конкурс лепшых навукова- даследчых работ універсітэта, і Р. Р. Лазько стаў Лаўрэатам Скарынінскіх чытанняў універсітэта 2002 г. [4, арк. 14]. 22 лістапада 2001 г. Р. Р. Лазько абараніў доктарскую дысертацыю –Еўрапейская палітыка Польшчы (1932–1939 гг.) [5, арк. 16–17]. Гэта была першая ў гісторыі кафедры ўсеагульнай гісторыі абарона доктарскай дысертацыі яе выкладчыкам. Да ліку найбольш важных публікацый пачатку ХХІ ст. трэба таксама аднесці працу –Беларусь у еўрапейскай палітыцы. 1918–1925 гг. Нарысы [6]. Аўтары названай працы разгледзелі ключавыя праблемы супрацьстаяння еўрапейскіх дзяржаў на беларускім геапалітычным полі ва ўказаныя гады. У кантэксце гэтай барацьбы асвятляліся актуальныя пытанні фарміравання беларускай дзяржаўнасці.

Супрацоўнікамі кафедры па выніках навукова-даследчай працы за 2001–2005 гг. былі зроблены наступныя важнейшыя высновы: А. М. Бабкоў даказаў, што сярод бежанцаў 1915 г. з Заходняй Беларусі назіраўся рост нацыянальнай самасвядомасці пад уплывам набытага імі новага вопыту ў выніку кантактаў з насельніцтвам цэнтральных губерняў Расіі; А. М. Кротаў на аснове аналізу перыядычных выданняў савецкага часу і архіўных крыніц паказаў негатыўны характар стэрэатыпу, які выпрацаваўся ў адносінах да палякаў у беларускага насельніцтва Заходняй Беларусі; М. М. Мязгой было даказана, што асноўнай задачай палітыкі

савецкага кіраўніцтва ў дачыненні да Заходняй Беларусі пасля падпісання Рыжскага міру было аслабленне пазіцый Польшчы на гэтай тэрыторыі і стварэнне ўмоў для яе далучэння да БССР; Р. Р. Лазько было ўстаноўлена, што на мяжы 1930-х – 1940-х гадоў паміж шырокімі пластамі насельніцтва (у большасці сялянства) і савецкай уладай у БССР склаліся адносіны адчужэння [7, арк. 2–3].

З 2006 г. кафедра пачала працаваць у адпаведнасці з новым пяцігадовым планам навукова-даследчай працы. У яго была ўключана навуковая тэма – Барацьба еўрапейскіх дзяржаў на беларускай геапалітычнай прасторы і гістарычны лёс беларускага народа. У 2008 г. на кафедры пачаліся навуковыя даследаванні яшчэ па адной тэме: – Праблемы гісторыі міжэтнічных і міждзяржаўных адносін ва Усходняй Еўропе новага і навішага часу [8, арк. 83].

Навуковая работа на кафедры традыцыйна была звязана з адукацыйным працэсам. Гэта, у прыватнасці, праяўлялася ва ўкараненні вынікаў навуковых даследаванняў пры распрацоўцы дысцыплін спецыялізацыі. Выкладчыкамі кафедры студэнтам прапанаваліся наступныя спецкурсы: – Крах –рэальнага сацыялізму ў еўрапейскіх краінах, – Крах Версальска-Вашынгтонскай сістэмы ва Усходняй Еўропе (1933–1940 гг.), – Сацыялістычная мадэрнізацыя ў еўрапейскіх краінах, – Новая гісторыя замежных краін у школьным курсе (Р. Р. Лазько), – Нацыянальныя стэрэатыпы ў выкладанні гістарычных дысцыплін, – Яўрэй Усходняй Еўропы: гісторыя і культура (А. М. Кротаў), – Версаль, Рапала і развіццё міжнародных адносін ва Усходняй Еўропе, – Еўрапейская гістарычная думка ў новы час, – Версальская сістэма міжнародных адносін у Цэнтральна-Усходняй Еўропе 1919–1926 гг. (М. М. Мязга), – Палітыка Германіі ў дачыненні да Беларусі (XIX ст. – 1918 г.), – Фашысцкія рэжымы ў краінах Заходняй Еўропы ў міжваенны перыяд (А. М. Бабкоў) [9, арк. 73; 10, арк. 56–57; 11 арк. 125], – Знешняя палітыка Вялікабрытаніі ў канцы XIX – пачатку XX ст. (А. М. Дуброўка), – Міжнародныя адносіны ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ў XVI–XVIII ст.ст., – Геапалітычная трансфармацыя на еўраазіяцкай прасторы ў канцы XX – пачатку XXI стагоддзя (С. А. Чаропка). Вынікі навуковых даследаванняў знаходзілі прымяненне і пры распрацоўцы вучэбных дапаможнікаў для сярэдняй школы. Р. Р. Лазько працягваў працаваць у складзе групы аўтараў, якая рыхтавала вучэбныя дапаможнікі для 9 і 10 класаў па гісторыі навішага часу. У пачатку XXI ст. выйшла некалькі выданняў такога кшталту [12].

З сярэдзіны першага дзесяцігоддзя 2000-х гг. кафедра ўсеагульнай гісторыі актывізавала сваю дзейнасць у сферы міжнароднага супрацоўніцтва, што садзейнічала актывізацыі навуковых даследаванняў. У верасні 2005 г. на гістарычным факультэце ГДУ імя Ф. Скарыны прайшла сустрэча з выкладчыкамі Універсітэта Мікалая Каперніка ў Торуні з удзелам загадчыка кафедры ўсеагульнай гісторыі прафесара Р. Р. Лазько, на якой абмяркоўваліся пытанні супрацоўніцтва гістарычных кафедраў двух універсітэтаў. У 2009 г. дацэнт М. М. Мязга на працягу месяца праходзіў навуковую стажыроўку ў Музеі польскай гісторыі ў Варшаве за кошт прымаючага боку. У 2010 г. Р. Р. Лазько прайшоў на тых жа ўмовах месячную навуковую стажыроўку ў Віленскім універсітэце [12].

З 2006 г. на кафедры ўсеагульнай гісторыі склалася практыка правядзення адзін раз у два гады канферэнцыі – Беларусь і суседзі: гістарычныя шляхі, узаемадзеянне і ўзаемаўплывы. Ужо ў першай канферэнцыі пад указанай назвай прынялі ўдзел вядомыя даследчыкі з Мінска, Кіева, Любліна, Мазыра, Брэста, Полацка, Торуня, Варшавы, Беластока і Магілёва (Беларусь, Украіна і Польшча). Усяго ўдзельнічала больш за 60 чалавек. На канферэнцыі працавалі тры секцыі: – Беларусь і суседзі ў гістарычнай прасторы сярэднявечча і новага часу, – Беларусь у геапалітычнай сітуацыі Усходняй Еўропы навішага часу (1918–1939) і – Народы-суседзі ў навішы час: этнакультурныя і палітычныя працэсы і ўзаемадзеянне [13]. І надалей канферэнцыя захавала высокі міжнародны статус. Па яе выніках выдаваліся зборнікі навуковых артыкулаў, матэрыялы якіх значна пашыралі веды аб гістарычных працэсах у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ў новы і навішы час.

За 2006–2010 гг. вынікі даследаванняў выкладчыкаў кафедры былі прадстаўлены ў 162 публікацыях, сярод якіх адна манаграфія [14], адзін вучэбны дапаможнік з грыфам Міністэрства адукацыі для студэнтаў ВНУ. Р. Р. Лазько прыняў удзел у выданні зборніка дакументаў –Беларусь у палітыцы суседніх і заходніх дзяржаў (1914–1991 гг.)].

У ходзе працы над навуковымі тэмамі на працягу 2006–2010 гг. выкладчыкамі кафедры ўсеагульнай гісторыі былі зробленыя наступныя важнейшыя высновы: Р. Р. Лазько была даказана залежнасць працэсу паўторнага абвясчэння БССР летам 1920 г. ад ходу польска-савецкай вайны і нацэленасці савецкага кіраўніцтва на развіццё сусветнай рэвалюцыі; М. М. Мязгой было ўстаноўлена, што антыпольская накіраванасць савецка-германскага супрацоўніцтва ў 1920-х гадах з'яўлялася важным фактарам, які адмоўна ўплываў на характар савецка-польскіх адносін; А. М. Кротаў выявіў, што праблемы беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы не з'яўляліся прадметам цікавасці вялікіх дзяржаў і еўрапейскай грамадскасці; А. М. Дуброўка даказала, што прызнанне Вялікабрытаніяй усходніх граніц Польшчы ў сакавіку 1923 г. прадстаўляла сабой яе часовую саступку Францыі. У цэлым, да пачатку 2010-х гг. на кафедры склаўся навуковы напрамак, у рамках якога паглыблена аналізуецца ўплыў геапалітычных фактараў на гістарычны лёс беларускага народа ў XX ст., вывучаецца барацьба суседніх і вялікіх дзяржаў на геапалітычнай прасторы Беларусі ў перыяд ад Першай да Другой сусветнай вайны. Па гэтай тэматыцы былі абаронены тры кандыдацкія і адна доктарская дысертацыі, падрыхтаваны шэраг дыпломных і магістарскіх работ, якія рэгулярна атрымлівалі дыпламы рознай ступені на рэспубліканскім конкурсе навуковых прац студэнтаў. Несумнеўным сведчаннем прызнання навуковага аўтарытэту кафедры ў колах гісторыкаў Беларусі і замежжа з'яўлялася паспяховае правядзенне ёю міжнародных навуковых канферэнцый –Беларусь і суседзі].

З 2011 г. усе выкладчыкі кафедры сталі выканаўцамі навуковай тэмы –Праблемы гісторыі міжэтнічных і міждзяржаўных адносін у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе новага і навейшага часу. Таксама на кафедры выконваліся дзве фінансуемыя навуковыя тэмы: –Барацьба еўрапейскіх дзяржаў у Балтыйска-Чарнаморскім міжмор'і ў перыяд фарміравання Версальскай сістэмы міжнародных адносін і самавызначэнне беларускага народа, –Міжнародныя сувязі ў Цэнтральна-Усходняй Еўропе і Беларусь (1918–1939 гг.) [15]. У 2012 г. на кафедры ўпершыню з'явілася навуковая тэма, якая выконвалася на аснове гаспадарчага дагавора. Паміж ГДУ імя Ф. Скарыны і ААТ –Транснафта –Дружба– было падпісана пагадненне на правядзенне навуковых даследаванняў па гісторыі прадпрыемства [16, арк. 40–50].

У 2010-х гг. узраслае інтэнсіўнасць публікацый выкладчыкаў кафедры ў замежных выданнях. Так, у навуковым перыядычным выданні –*Białoruski Zeszyty Historycznel* (Польшча) былі надрукаваныя артыкулы М. М. Мязгі, Р. Р. Лазько, А. М. Дуброўка і А. М. Кротава. У Кембрыджскім навуковым выдавецтве ў зборніку навуковых артыкулаў –*Падзеленая Усходняя Еўропа: граніцы і перамяшчэнне насельніцтва, 1938–1947* быў апублікаваны артыкул дацэнта Д. М. Талочкі –*Праблема бежанцаў з Польшчы ў савецка-германскіх адносінах (верасень 1939 – чэрвень 1940)*. Таксама неабходна адзначыць артыкул А. М. Кротава, прысвечаны жыццю і творчасці Змітрака Бядулі, які быў надрукаваны ў аўтарытэтным навуковым выданні –*Вывучэнне польскага яўрэйства* [16, арк. 40–50].

У кастрычніку 2013 г. адбылася стажыроўка на кафедры паўднёвых і заходніх славян МДУ імя М. В. Ламаносава М. М. Мязгі. Фактычна яна паклала пачатак аднаўленню супрацоўніцтва кафедры ўсеагульнай гісторыі ГДУ імя Ф. Скарыны з кафедрай гісторыі паўднёвых і заходніх славян МДУ імя М. В. Ламаносава (загадчык – прафесар Г. Ф. Матвееў). Гэтаму спрыяла агульнасць напрамкаў навуковых даследаванняў дзвюх кафедраў: гісторыя савецка-польскіх адносін. У наступныя годы стажыроўку ў МДУ імя М. В. Ламаносава прайшлі выкладчыкі кафедры ўсеагульнай гісторыі А. М. Кротаў, С. А. Чаропка, Д. М. Талочка, А. М. Дуброўка.

Працягваліся стажыроўкі выкладчыкаў кафедры і ў Польшчы. У красавіку – маі 2011 г. стажыроўку ў Музеі польскай гісторыі за кошт атрыманага гранта прайшла А. М. Дуброўка

[17, арк. 6.]. У лістападзе 2012 г. стажыроўку ў Ягелонскім універсітэце праходзіў дацэнт С. А. Чаропка [18, арк. 6, 7]. У снежні 2013 г. ён прайшоў стажыроўку ў Варшаўскім універсітэце. Таксама ў Варшаўскім універсітэце ў верасні 2013 г. праходзіў стажыроўку А. П. Шыляеў [19, арк. 6]. У снежні 2016 г. А. М. Дуброўка праходзіла стажыроўку ў Ягелонскім універсітэце [20, арк. 6]. Стажыроўкі ў вядучых польскіх універсітэтах былі важнымі для названых выкладчыкаў кафедры, бо паланістыка займае значнае месца ў іх навуковых даследаваннях. У рамках узаемадзеяння польскіх і беларускіх гісторыкаў Р. Р. Лазько працаваў у складзе двухбаковай групы экспертаў, якая займалася выяўленнем і вывучэннем пытанняў гісторыі беларуска-польскіх адносін, у трактоўцы якіх меліся сур'ёзныя разыходжанні паміж гісторыкамі дзвюх краін.

На пачатку 2016 г. была сфарміравана навуковая тэматыка кафедры ўсеагульнай гісторыі на новую пяцігодку. У выкананні тэмы «другой паловы дня» «Беларусь і суседзі: праблемы фарміравання дзяржаўнасці, міжэтнічных і міждзяржаўных адносін у новы і навішчы час» прымалі ўдзел усе выкладчыкі кафедры. Навуковая праца на кафедры вялася і ў рамках дзвюх фінансуемых тэм: «Беларусь у польска-савецкіх адносінах 1918–1939 гадоў» і «Палітыка Савецкай Расіі ў сувязі з працэсамі нацыянальна-дзяржаўнага самавызначэння заходніх ускраін былой імперыі (ад Фінляндыі да Украіны). 1917–1921 гг.». У лістападзе 2016 г. у савецка-польскія адносіны ў савецкай і польскай гістарыяграфіі 1918–1941 гг. У дысертацыі паказана, што гістарычная навука ў міжваенных Польшчы і СССР стала адным з інструментаў супрацьстаяння дзвюх дзяржаў. Змест і напрамкі гістарычных даследаванняў у значнай ступені вызначаліся дзяржаўнай гістарычнай палітыкай [21].

Працягвалася творчае ўзаемадзеянне выкладчыкаў кафедры з польскімі калегамі. М. М. Мязга з'яўляўся ўдзельнікам беларуска-польскіх «круглых сталоў» «Дыялог гісторыі / Гісторыі дыялогу». На «круглых сталах» даследчыкі дзвюх краін імкнуліся адысці ад канфрантацыйнага разгляду ў беларускай і польскай гістарычнай навуцы шэрагу складаных і супярэчлівых з'яў сумеснай гісторыі. Адбылося тры сустрэчы беларускіх і польскіх гісторыкаў, на якіх абмяркоўваліся праблемы гісторыі Беларусі і Польшчы ў сувязі са станаўленнем іх дзяржаўнасці пасля Першай сусветнай вайны, падзеі польска-савецкай вайны [22].

У 2017–2018 навучальным годзе важным партнёрам кафедры ўсеагульнай гісторыі стаў Універсітэт Эберхарда Карла ў Цюбінгене (Германія). С. А. Чаропка ў рамках праграмы Erasmus+ у снежні 2017 г. прачытаў для студэнтаў названага ўніверсітэта цыкл лекцый, прысвечаных гісторыі міжнародных адносін ва Усходняй Еўропе ў XII–XV ст.ст. У тым жа месяцы ўжо для студэнтаў-гісторыкаў ГДУ імя Ф. Скарыны цыкл лекцый прачытала прафесар Універсітэта Эберхарда Карла ў Цюбінгене В. Келер. У іх было разгледжана пытанне распаўсюджвання сярэднявечага германскага права на землі Цэнтральнай і Усходняй Еўропы. У маі 2019 г. студэнты гістарычнага факультэта зноў мелі магчымасць паслухаць лекцыю прафесара В. Келер. Прамежкавым падвядзеннем вынікаў супрацоўніцтва Універсітэта Эберхарда Карла ў Цюбінгене з беларускімі ўніверсітэтамі стала публікацыя зборніка артыкулаў яго ўдзельнікаў. З выкладчыкаў кафедры ўсеагульнай гісторыі свае артыкулы ў яго прадставілі А. М. Дуброўка, М. М. Мязга, С. А. Чаропка [23].

Яшчэ адзін праект у рамках праграмы Erasmus+ кафедра ўсеагульнай гісторыі ажыццяўляла разам з факультэтам паліталогіі і міжнародных даследаванняў Універсітэта Мікалая Каперніка ў Торуні. У сакавіку 2019 г. М. М. Мязга прачытаў цыкл лекцый для польскіх студэнтаў па тэматыцы польска-савецкай вайны 1919–1920 гг. 19 кастрычніка 2019 г. у рамках праграм міжнародных акадэмічных абменаў MOST А. М. Дуброўка, Р. Р. Лазько, М. М. Мязга прынялі ўдзел у польска-беларускім семінары ва Універсітэце Мікалая Каперніка ў Торуні, тэматыка якога была прысвечана польска-савецкай вайне 1919–1920 гг. Беларускія даследчыкі разам з польскімі калегамі абмеркавалі пытанні ўплыву вайны на працэсы фарміравання беларускай дзяржаўнасці, палітыку вялікіх дзяржаў у сувязі з польска-савецкай вайной, уплыў вайны на фарміраванне Версальскай сістэмы міжнародных адносін.

У 2018 г. кафедра ўсеагульнай гісторыі ўпершыню выступіла арганізатарам канферэнцыі –Праваслаўе ў грамадскім жыцці: традыцыя і сучаснасць. Гэта было звязана з тым, што пры кафедры ўсеагульнай гісторыі пачала працаваць кафедра хрысціянскай культуры (на грамадскіх пачатках), створаная сумесна з Гомельскай епархіяй Беларускай праваслаўнай царквы. Канферэнцыя –Праваслаўе ў грамадскім жыцці: традыцыя і сучаснасць стала штогадовай. У выдаваемых па яе выніках зборніках артыкулаў прадстаўлены важныя навуковыя напрацоўкі па гісторыі канфесійнага жыцця на Беларусі, беларускай культуры, палітыцы дзяржавы ў рэлігійнай сферы ў розны час [24].

У 2020 г. падводзіліся вынікі навуковай работы кафедры за 2016–2020 гг. За пяцігодку выкладчыкі кафедры апублікавалі 2 манаграфіі (адна ў сааўтарстве з выкладчыкамі іншых кафедраў), 44 артыкулы ў выданнях ВАК Беларусі. Пра высокі ўзровень навуковых даследаванняў выкладчыкаў кафедры ўсеагульнай гісторыі сведчыць і тое, што яны актыўна друкаваліся ў замежных навуковых выданнях – 15 артыкулаў (з іх 1 з імпакт фактарам больш за 0). Кафедра выступіла арганізатарам 11 навуковых канферэнцый і выдала 11 зборнікаў навуковых артыкулаў і матэрыялаў навуковых канферэнцый [25, арк. 32–48]. Асноўным вынікам праведзенага кафедрай на працягу 2011–2020 гг. даследавання з'яўляецца характарыстыка ўплыву міжнародна-палітычных фактараў на працэс фарміравання дзяржаўнасці ў рэгіёне Усходняй і Цэнтральнай Еўропы ў новы і навішны час, уключаючы і праблему стварэння беларускай дзяржаўнасці пасля Першай сусветнай вайны. Атрыманыя вынікі характарызуюць уплыў знешнепалітычных фактараў на гісторыю дзяржаў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, раскрываюць залежнасць ходу дзяржаватворчых працэсаў на тэрыторыі Беларусі ад яе міжнароднага становішча. Выяўлены ўплыў геапалітычнага, сацыякультурнага, эканамічнага, ідэалагічнага фактараў на міждзяржаўныя і міжэтнічныя адносіны ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ў новы і навішны час [25, арк. 31].

З 2021 г. кафедра ўсеагульнай гісторыі пачала працу над новымі навуковымі тэмамі: –Беларусь і суседзі: праблемы ўнутрыпалітычнага развіцця і міждзяржаўных адносін у новы і навішны час, –Станаўленне Версальска-Рыжскай сістэмы міжнародных адносін і Беларусь, –Эвалюцыя структуры і арганізацыі войска Вялікага княства Літоўскага ў другой палове XVI–XVIII ст.ст.І. Дзве апошнія тэмы з'яўляюцца фінансуемымі. Акрамя таго, у апошнім квартале 2020 г. і першым паўгоддзі 2021 г. на аснове дагавора з Інстытутам Канфуцыя пры ГДУ імя Ф. Скарыны на кафедры выконваўся даследчы праект –Вывучэнне і аналіз вынікаў навукова-тэхнічнага і эканамічнага супрацоўніцтва паміж БССР і КНР у перыяд з 1949 па 1958 гг.І. У час працы ў архівах былі выяўлены і прадстаўлены кітайскаму боку шматлікія дакументы, якія характарызуюць дапамогу БССР у стварэнні прамысловасці КНР на пачатковым этапе будаўніцтва сацыялізму.

У апошнія гады важным дасягненнем кафедры ў вучэбна-метадычнай рабоце стала выданне вучэбных дапаможнікаў з грыфам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. У выдавецтве –Народная асвета былі выдадзеныя падрыхтаваныя М. М. Мязгой у сааўтарстве з дацэнтам Мазырскага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя І. П. Шамякіна Л. У. Гаўрылавец дапаможнікі –Навішная гісторыя краін Азіі і Афрыкі і –Гісторыя паўднёвых і заходніх славян (1914–2018)І. Названыя дапаможнікі напісаны з улікам найноўшых напрацовак гістарыяграфіі па праблематыцы, якой яны прысвечаныя. Неардынарнасць узказаных выданняў заключаецца ў тым, што гэта рэдкі выпадак, калі дапаможнікі па ўсеагульнай гісторыі выдаюцца на беларускай мове. Новым у вучэбна- метадычнай рабоце кафедры ў 2020–2021 навучальным годзе стала тое, што яе выкладчыкі А. М. Дуброўка, Д. М. Талочка, С. А. Чаропка ажыццяўлялі кіраўніцтва напісаннем магістарскіх дысертацый на англійскай мове кітайскімі магістрантамі спецыяльнасці –Педагогіка. А. М. Дуброўка распрацавала і прачытала на англійскай мове лекцыйныя курсы –Гісторыя Беларусі і –Гісторыя культуры Беларусі для замежных студэнтаў эканамічнага і фізічнага факультэтаў.

Такім чынам, у першыя дзесяцігоддзі XXI ст. кафедра ўсеагульнай гісторыі ГДУ імя Ф. Скарыны паспяхова прыводзіла навуковыя даследаванні па праблематыцы гісторыі

міждзяржаўных і міжнацыянальных адносін у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе ў новы і навейшы час. Яе выкладчыкамі шмат зроблена для выяўлення ўплыву міжнароднага фактару на дзяржаватворчыя працэсы ў рэгіёне. У тым ліку актыўна распрацоўваецца праблема ўплыву знешнепалітычных умоў на фарміраванне беларускай дзяржаўнасці. Навуковая работа кафедры цесна звязана з вучэбна-метадычнай. Вынікі навуковых даследаванняў актыўна ўкараняюцца ў адукацыйны працэс, знаходзяць прымяненне пры падрыхтоўцы вучэбных дапаможнікаў. Павышэнню ўзроўню навуковай і вучэбна-метадычнай работы садзейнічалі актыўныя творчыя кантакты з замежнымі партнёрамі, у прыватнасці, стажыроўкі выкладчыкаў кафедры ў вядучых універсітэтах шэрагу краін.

Крыніцы і літаратура

1. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2473.
2. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2474.
3. Лазько, Р. Р. Перад патопам. Еўрапейская палітыка Польшчы (1932–1939) / Р. Р. Лазько. – Мн.: БДУ, 2000. – 354 с.
4. Отчет кафедры всеобщей истории о результатах научной и научно-производственной деятельности за 2003 г. // Кафедра ўсеагульнай гісторыі ГДУ імя Ф. Скарыны (далей – КУГ).
5. Отчет кафедры всеобщей истории о результатах научной и научно-производственной деятельности за 2002 г. // КУГ.
6. Лазько, Р. Р. Беларусь у еўрапейскай палітыцы. 1918–1925 гг. Нарысы // Р. Р. Лазько, А. М. Кротаў, М. М. Мязга. – Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 2003. – 126 с.
7. Отчет кафедры всеобщей истории о результатах научной и научно-производственной деятельности за 2006 г. // КУГ.
8. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2646.
9. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2443.
10. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2550.
11. Архіў УА –ГДУ імя Ф. Скарыны. – Воп. 1. – Спр. 2630.
12. Отчёт кафедры всеобщей истории об учебной, научно-методической, воспитательной и научной работе за 2006–2011 гг. // КУГ.
13. Праграма міжнароднай навуковай канферэнцыі «Беларусь і суседзі: гістарычныя шляхі, узаемадзеянне і ўзаемаўплывы». 28–29 верасня 2006 г. – Гомель: ГДУ імя Ф. Скарыны, 2006. – 12 с.
14. Мезга, Н. Н. В тисках Рапалло: германский фактор в польско-советских отношениях 1921–1926 годов / Н. Н. Мезга. – Гомель: УО «ГГУ им. Ф. Скорины», 2010. – 198 с.
15. Отчет кафедры всеобщей истории о результатах научной и научно- производственной деятельности за 2010 г. // КУГ.
16. Отчет о научно-исследовательской работе по теме «Проблемы истории межэтнических и межгосударственных отношений в Центральной и Восточной Европе нового и новейшего времени» за 2011–2015 гг.» // КУГ.
17. Отчет об учебной и учебно-методической работе исторического факультета за 2011–2012 уч. г. // Дэканат факультэта гісторыі і міжкультурных камунікацый УА –ГДУ імя Ф. Скарыны (далей – Дэканат ФГМК).
18. Отчет об учебной и учебно-методической работе исторического факультета за 2012–2013 уч. г. // Дэканат ФГМК.
19. Отчет об учебной и учебно-методической работе исторического факультета за 2013–2014 уч. г. // Дэканат ФГМК.
20. Протокол заседания кафедры всеобщей истории № 8 от 29 декабря 2016 г. // КУГ.
21. Мезга, Н. Н. Советско-польские отношения в советской и польской историографии 1918–1941 гг.: автореф. дис. ... докт. ист. наук / Н. Н. Мезга. – Минск: БГУ, 2016. – 46 с.
22. Polsko-białoruski dialog historyków w sprawach trudnych: Czas przelomu 1917–1921. Białystok, 2–3 grudnia 2018 r. – Białystok, 2018. – 4 s.

23. Делом и истиной : сборник научных трудов, посвященный 10-летию юбилею сотрудничества между историками университетов Беларуси и Тюбингенского университета = In Opere et Veritate : Sammelband von wissenschaftlichen Werken, gewidmet dem 10-jährigen Jubiläum der Zusammenarbeit zwischen den Historikern von weißrussischen Universitäten und der Universität Tübingen / под науч. ред. проф. О. Б. Келлер. – Минск: РИВШ, 2019. – 356 с.

24. Православие на Беларуси: история и современность : сборник научных статей. – Гомель: ГГУ им. Ф. Скорины, 2022. – 135 с.

25. Отчет кафедры всеобщей истории о результатах научной и научно-производственной деятельности за 2016–2020 гг. // КУГ.

РЕПОЗИТОРИЙ ГГУ ИМЕНИ Ф. СКОРИНЫ